

Eiropas Parlaments (EP) regulāri aptaujā Eiropas Savienības (ES) iedzīvotājus, lai noskaidrotu: kas mums visvairāk interesē, rūp vai satrauc? Atbilstoši EP Eurobarometra datiem, ES pilsoņi, arī Latvijas iedzīvotāji, kā vienu no prioritātēm vērtē drošību.

Eiropas Savienība ir drošības savienība – par to vienisprātis ir Latvijas un visas Eiropas iedzīvotāji. 2019. gada septembra EP Eurobarometrā 34% no aptaujātajiem respondentiem ES un Latvijā nosauc miera uzturēšanu un drošības stiprināšanu kā otro svarīgāko ES ieguvumu.

Terorisms ir viens no uztraucošākajiem iekšējās drošības apdraudējumiem jau kopš 2015. gada, kad uzbrukumi Parīzē aizsāka teroraktu vilni Eiropā. Pēdējā laikā cīņu pret terorismu ir aizēnojušas citas aktualitātes, tomēr eiropieši 2019. gada oktobrī cīņu pret terorismu joprojām min starp trim svarīgākajiem Eiropas Parlamenta uzdevumiem — 24% respondentu Eiropā un 16% Latvijā. Savukārt vēl 2018. gada Eurobarometrā 77% aptaujāto ES iedzīvotāju šo jomu minēja kā galveno jautājumu, kurā vēlētos lielāku ES iesaisti nekā pašlaik. Saskaņā EUROPOL 2019. gada pārskatu (publicēts jūnija beigās), 2018. gadā Eiropā notikuši 129 teroristu uzbrukumi (vai to mēģinājumi), saistībā ar tiem arestētas 1056 personas - [sīkāk šeit](#).

Terorisma apkarošanas politika lielā mērā ir ES dalībvalstu ziņā, tomēr EP un ES Padome (dalībvalstu ministri) kopīgi lemj par dalībvalstu solidaritātes pasākumiem šajā jomā, kā arī kopīgi izstrādā ES tiesību aktus, kas ietekmē terorisma novēršanu, piemēram, tiesību akti par ieroču kontroli vai vienota pretterorisma informācijas sistēma.

Cīņa pret terorismu un radikalizāciju ir viena no galvenajām EP prioritātēm. Iepriekšējā pilnvaru termiņā – no 2014. līdz 2019. gadam – Eiropas Parlaments bija veiksmīgi noslēdzis darbu pie 16 likumprojektiem, kas saistīti ar terorisma novēršanu un drošības stiprināšanu. Savukārt no 2017. gada līdz 2018. gada beigām EP darbojās īpaša komiteja terorisma jautājumos, kas sagatavoja priekšlikumus jaunajai ES terorisma apkarošanas stratēģijai. Plašāk https://ej.uz/terorisma_apkarosana

Nozīmīgi EP LĒMUMI drošības un terorisma novēršanas jomā:

- 2019. gada septembris: Sāktas sarunas ar dalībvalstīm par jaunu regulu, kas uzdos stundas laikā dzēst teroristisku saturu tīmeklī. [Plašāk šeit](#).
- 2019. gada aprīlis: Noslēgtas likumdošanas sarunas par Eiropas Robežu un Krasta apsardzes spēku ievērojamu palielināšanu. [Plašāk šeit](#).
- 2018. gada oktobris: Pieņemti [EP un Padomes noteikumi pret terorisma finansēšanu](#), novēršot atšķirības ES dalībvalstu likumos par naudas plūsmu kontroli, radīja nepilnības, ko varēja izmantot noziedznieki un teroristi.
- 2018. gada oktobris: Modernizēta [Šengenas informācijas sistēma, lai uzlabotu informācijas apmaiņu starp Šengenas dalībvalstīm](#). Izveidota jauna ieceļošanas/izceļošanas datu bāze, kur reģistrēs informāciju (vārds, pirkstu nospiedumi, sejas foto, robežas šķērsošanas datums un vieta) par trešo valstu pilsoņu ieceļošanu, izceļošanu vai lēmumu liegt ieceļošanu.
- 2018. gada jūlijs: [EP atbalsta jaunu ES ceļošanas informācijas un atļauju sistēmu \(ETIAS\)](#), kas ļaus pārbaudīt ceļotājus vēl pirms iebraukšanas ES. Ceļotāji, kas varētu radīt drošības, nelegālas imigrācijas vai epidemioloģiskus draudus, nesaņems atļauju. Jaunā sistēma stāsies spēkā 2021.g.

- 2017. gada marts: publicēta EP un Padomes kopīgi izstrādātā jaunā Pretterorisma direktīva. Tajā paplašināts saraksts ar sodāmām darbībām, kas uzskatāmas par gatavošanos teroraktiem, piemēram, izceļošana no ES ar mērķi pievienoties teroristu grupējumiem, vervēšana, publiska kūdīšana, kā arī terorisma darbību un grupējumu finansēšana. [Plašāk šeit.](#)
- 2017. gada marts: [EP apstiprina pārskatīto ES šaujamoču direktīvu, lai novērstu nepilnības drošības jomā.](#) Tostarp paredzēta stingrāka kontrole pār “tukšo patronu” ieročiem un neadekvāti dezaktivētiem ieročiem, kādus izmantoja Parīzes teroraktos.
- 2016. gada jūlijs: [EP pieņem pirmos ES mēroga kiberdrošības noteikumus sabiedrības pamatpakalpojumu sniedzējiem.](#) Uzņēmumiem, kas sniedz pamatpakalpojumus, piemēram, enerģētikas, transporta, banku un veselības jomā, vai arī digitālos pakalpojumus, būs jāuzlabo spējas pretoties kiberuzbrukumiem.
- [2016. gada aprīlis: EP pieņem ES direktīvu par pasažieru datu apmaiņu.](#) Jaunā direktīva regulē Pasažieru Datu reģistra (PDR) datu izmantošanu ES – novēršanas, noteikšanas, izmeklēšanas un terorisma un citu nopietnu noziegumu izmeklēšanas vajadzībām. Tas ir jauns instruments cīņai ar teroristiem un kontrabandistiem.

Plašāk: [Eiropas Parlamenta Izpētes dienests: Drošība un aizsardzība](#)

Ar drošības un pretterorisma jautājumiem EP strādā šīs KOMITEJAS:

- Iekšējā drošība: Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja (LIBE). Bez terorisma šī komiteja risina arī ar kiberdrošības un datu aizsardzības jautājumus. No Latvijas komitejā strādā Tatjana Ždanoka (Zaļo un Eiropas Brīvās apvienības grupa).
- Ārējā drošība: Drošības un aizsardzības komiteja (SEDE). No Latvijas komitejā strādā Sandra Kalniete (Eiropas Tautas partijas (Kristīgie demokrāti) grupa).

Likumdošanas process Eiropas Savienībā

Eiropas Parlaments un ES Padome (dalībvalstu ministri) kopīgi pieņem ES likumus. Latvijā līdz pat 80% likumu balstīti uz ES lēmumiem. Lai arī Eiropas Komisija (EK) ir vienīgais ES likumdošanas iniciators, Eiropas Parlaments var norādīt, kādi jauni tiesību akti būtu vēlami vai atjaunināmi esošie, un prasīt EK, lai tā sagatavo likumdošanas priekšlikumus.

03/2020